

FIVIL = MYRULL: Kvedarduoen traff hverandre på Musikkhøgskolen i 2010. **FOTO: EMILIE LERVIK ROESEN**

Fornye og bevare

ALBUM

Fivil

«Fivil»
NORCD/Musikkoperatørene

De følger hverandre tett. Noen ganger stikker den ene av, men bare for å ta med seg en ekstra strofe hun finner i registret bak melodien, og etter noen omveier kommer hun tilbake på sporet. Sånn er de, Fivil: Musikken springer ut av et ganske kjent folkemusikkrepertoar, de maler ut omgivelsene til det ugjenkjennelige, men lukker seg igjen om den samme tonen.

To stemmer, Kirsti Bakke Kristiansen og Ingebjørg Lognvik Reinholdt. Sangere opprinnelig fra Vest-Oppland og Telemark, som synger ut fra en solotradisjon med ulik geografisk opprinnelse. Lydbildet fylles med en alt og en sopran som gjerne bytter

Dessuten er Fivil mer tradisjonelle enn mange i dag, og framfører musikk med de folkemusikalske kodene på plass. På denne debututgivelsen har de funnet fram til et allsidig knippe melodier og tekster, og har med sin særegne signatur bundet sammen et repertoar som på papiret spriker.

Men musikken holder fasjonen, samtidig som de gjennom et teknisk overskudd og fantasifulle og kreative påfunn til enhver tid klarer å holde tak i meg som lytter. I slåttetrallingen driver de slaget i rytmen framover på en måte som kan gi fot til den mest umusikalske. Det er kraftfullt, direkte og presist. Men så vender de, og lar det lyse bli enda lysere og det mørke enda mørkere.

Stemmene virvles opp, nakent og sårbart, og tonene finner gjerne plass der et sted mellom hvite og svarte tangentene – i et naturlig og renstemt uttrykk. Og sånn fortsetter plata. I «Den bakvendte visa» blir det bakvendte som et svaiende speilbilde av den taktfaste originalen, med tilhørende glissandoer som blir opp mot avslutningstonene. Og der, i en kjent salme, får jeg små glimt av middelalderen. De lager perler av gamle travere, og snurrer velkjente strofer rundt stemmebåndene

til musikken blir svimmel.

Jeg synes det er vågalt. Jeg ventet hele tida på

at det skal bryte, at en tone skal skli ut, at melodiene skal rakne. Men det er også dette som er poesien i Fivils musikk. Jeg setter meg stadig lenger ut på kanten av stolen for å lytte meg dypere inn i de luftige samklangene.

Og selvsagt kommer jeg nærmere. For noe står noe på spill. De framfører ikke bare en tradisjon, men legger til personlighet og en forfriskende vilje til å fornye og bevare på samme tid. Joda, Fivils musikk har potensial til å overleve som musikk i seg selv. Musikk de selv har skapt over de eldste tradisjonene.

Kjetil Asdal Bjørgan
musikk@klassekampen.no

Bjørgan er kommunikasjonssjef ved Norges musikkhøgskole, men skriver i Musikkmagasinet på sine egne vegne.

Egil Baumann er musikkviter og skriver om klassisk musikk i Musikkmagasinet hver fjerde uke

BAUMANN-VARIASJONER

Musikk med nedslått blikk

KAMMERMUSIKK

Laurence Crane

«Drones, Scales and Objects»
Lawo/Musikkoperatørene

Det finnes en del komponister i musikkhistorien som har gått inn for å ta avstand fra det som kan kalles den europeiske uttrykkstvangen; komponister som prøver å la musikken mer eller mindre få være seg selv. De er ikke interessert i å uttrykke seg gjennom musikken sin, eller klarere sagt: komponere slik at det klingende skaper det inntrykket hos lytteren om at her møter hun en komponist som har så uendelig mye å si gjennom musikalske midler.

Vi kan tenke på en Gustav Mahler, en Beethoven, en Hector Berlioz og mange andre. Når jeg lytter til for eksempel Beethovens «Hammerklaversonate» er det som om jeg blir tvunget til å finne ut hva den sier meg, selv om jeg utmerket godt vet at jeg aldri blir i stand til det. Og det er vel ofte det som skjer hos «uttrykkskomponister» som Beethoven og hans like; at lytterne blir tvunget til å postulere et innhold som likt som befinner seg bak musikken. Det ligger jo i selve uttrykksidelen at «noe» uttrykkes gjennom musikken, men det er bare plent umulig å si hva dette «noe» er. Å vite at det som uttrykkes ligger i selve komposisjonen idet den framføres, er liksom ikke nok. Og det er vel denne evnen til å manipulere lytterne, som gjør musikken til Beethoven, Mahler og resten av gutta så enestående.

Jeg liker å forstå Laurence Crane som en del av denne uttrykksvegringen, sammen med komponister som Erik Satie, John Cage og Morton Feldman – alle komponister som i en eller annen form har drevet ap med det beethovianske uttrykksbehovet. I hvert fall har Crane sagt at han ikke liker komponister som lager «emosjonelle statemente».

Han irriterer seg over denne selvpoptattheten hos

CIKADA: Ensemblet begynte å framføre Cranes musikk i 2011. Deres første utgivelse på Lawo er det foreløpige resultatet av samarbeidet.

FOTO: MORTEN HOLTHE HANSEN

komponister, han nevner ingen navn, som tvinger denne emosjonelle musikken på lytterne. Jeg forstår det dit hen at han mener lytterne blir ufrie. I stedet vil han invitere dem å nærme seg et langt enklere tonespråk enn mye annen samtidsmusikk, der lytterne mer skal erfare enkle skalastubber, tradisjonelle akkorder, fragmenter av melodier, det Crane kaller «musikalske objekter».

Disse objektene blir kanskje å forstå som vrakgods som driver omkring etter tradisjonens sammenbrudd, og Cra-

Nå prøver jeg ikke å redusere Cranes musikk til natur. Til det er komposisjonene for godt komponert. De er tross alt båret opp av en kompositorisk bevissthet, selv om denne bevisstheten ønsker å skjule seg. Jeg merker det selvsagt i utformingen av musikken og i bruk av instrumentene. Jeg hører klarinettistens pust, pedalbruken hos pianisten, med andre ord at det rent fysiske i framførelsen blir en del av komposisjonen.

Og i den nye Crane-innspillingen gjort av det norske ensemblet Cikada hører jeg

Crane vil invitere lytterne til å nærme seg et langt enklere tonespråk enn mye annen samtidsmusikk.

ne er mannen som går og plukker dem opp og setter dem sammen på en slik måte at de funkler. Og funkler gjør de fordi de får lov til å være, nettopp objekter; løsrevet som de er fra den målrettede musikken de en gang var en del av. Og totalt befridd for melankoli. Cranes musikk skal ingen steder. Den skuer ikke bakover i musikkhistorien. Den vil heller ikke framover i det musikalske forløpet.

Og nettopp derfor blir jeg ikke tvunget til å søke etter noe bak musikken. Noe jeg heller ikke gjør når jeg finner noen steiner på stranda. De kan ha ulike former og størrelse, og oppfattes som mer eller mindre vakre. Men de uttrykker ingenting.

også musikerne som dveler ved disse tonene, lister seg innpå dem, spiller dem, ikke utover, men innover mot en kjerne av klang og klangproduksjon. De åpner ikke opp for spørsmål om hva disse tonene betyr. De viser dem fram som om de var steiner på en strand.

Filosofen Theodor Adorno skriver i sin estetikk at «uttrykket er kunstverkets blikk.» I musikken til Crane slår musikken blikket ned. Og nettopp i det ligger dens skjønnet. Og, holdt jeg på å skrive, dens uttrykk. Men det skriver jeg ikke.

musikk@klassekampen.no

12. september spiller Cikada på Ultimafestivalen i Oslo.